

in pane et vino. Primum, seu sacrificium crucis, fuit redemptionis sacrificium, per quod Christus nos redemit, et omnia nostra expiavit peccata; secundum, seu sacrificium altaris, religionis est sacrificium, per quod nobis applicatur redemptio, expiatio, gratia, quam Christus nobis in cruce promeruit. In hoc autem versiculo D. Paulus de solo redemptionis sacrificio loquitur, quia, ut legenti patet, hic de peccatorum expiatione agitur: *Qui non habet, inquit, necessitatem quotidie*, etc. Christus ergo semetipsum semel litavit cruentè pro peccatorum nostrorum expiatione; et hoc sacrificium unicum est, quia valoris infiniti, et ad redemptionem totius humani generis à Patre fuit acceptatum: unde nulla reiterationis necessitas. Quo non obstante, singulis diebus, juxta predictionem Malach. 1, v. 11: *In omni loco, ab ortu solis usque ad occasum*, usque ad finem mundi, Christus invenientè litatur, ut per hoc invenientum sacrificium ubique celebratur, ubique diffundatur et applicetur gratia Salvatoris. Sacrificium ergo cruentum Christi com-

VERS. 28. — *Lex enim homines constituit sacerdotes* (id est, pontifices sacerdotum et sacerdotum principes), *infirmatim habentes*, id est, mortales, miseros et peccatores, quique non valeant suis sacrificiis peccata expiare.

Sermo autem jurjurandi, qui post legem est, Fictum in æternum perfectum, suppl. consiliu pontificum. Nota. Sermo jurjurandi est juramentum quo,

Corollarium pietatis, seu in hoc capite ad pietatem maxime notanda, et ad praxim redigenda.

1º Conceive Christum realiter et verè summum altissimi Dei sacerdotem, omnis sanctificationis antecorem omnique benedictionis fontem, à quo sanctitas, salus et benedictio in omnes quicumque sunt sancti, salvi et benedicti. Et hunc verè summum Dei Pontificem Christum, Abraham, spiritu prophetico ductus, et sacro impulsu instinctu, vidit, agnovit et veneratus est in Melchisedech, Christi Pontificis figurà; huic omnis sanctificationis principio, decimas pro se et pro suis dedit; ab hoc benedictionis fonte voluit se et suos benedici, cum à Melchisedech benedictionem accepit. Ab Abraham ergo, patre fidei nostræ summo, discamus et nos hunc nostrum summum Pontificem Christum, in omnibus illius ministris intueri; ad hunc sanctificationis antecorem per omnes nostros pietatis actus recurrere; ab hoc benedictionis fonte sacramentorum ab ipso institutorum et per ejus ministros nobis collatorum benedictionem expectare. Discat speciatim omnis fidelis ab Abraham, fidelium patre, Christum in suis vicariis revereri, ei decimas solvere; ab eo per eorum ministerium benedictionem et peccatorum remissionem petere. A Melchisedech autem discat Christi vicarius, seu sacerdos christianus, Christum fideliter exhibere. Primò, sit rex, cor regium quæsiturus dominus; secundò, sit verè altissimi Dei sacerdos; Deo verè sacer et totus devotus; illi soli verè serviat cui servire regnare est; illi soli militet, illius gloriam quærat in omnibus; ejusque regnum,

munis est quidam gratiæ fons, sacrificium verò in-cruentum est tanquam canalis per quem aqua gratiæ salit et diffunditur in animas nostras, ut ait concil. Tridentin., sess. 22, cap. 1. D. Paulus de hoc fonte loquitur, quia fons est, et de eo est quæstio.

VERS. 28. — *LEX ENIM HOMINES CONSTITUIT SACERDOTES*, Græc. *pontifices*, id est: lex enim Moisaica, sine juramento prolata, constituit pontifices mortales, peccatores, omnibus mortalitatis miseriis subjectos.

SERMO AUTEM JURJURANDI, id est, verbum autem Dei juratum, seu juramentum Dei confirmatum, psalmo 103.

QUI POST LEGEM EST, id est, quod post legem, ore Davidis, fuit pronuntiatum, sed in Deo conceptum ab æterno.

FICTUM, suppl. Constituit Pontificem, non ad breve tempus, sed in æternum; non infirmum, sed ex omni parte perfectum, sanctum, innocens, etc.

UNICO SACRIFICIO TOTUM REDIMIT MUNDUM, etc.

Psal. 109, juravit Dominus Christo: *Tu es sacerdos in æternum*. Hoc juramentum datum est per Davidem, post datam legem Moysi et Aaroni, ut significaretur vetus sacerdotium cessurum novo Christi, qui periret ea quæ veteri dearent. *Perfectum*, id est, consummatum, idque in æternum, etc. Opponit Apostolus has Christi perfectiones et consummationes infirmitati sacerdotum veterum.

quantum illi fas est, extendat, sicut verè rex et sacerdos; tertio, sit sine patre, sine matre, quasi parentes non habeat; quarto, sine genealogiâ; non attendat ad genus, quasi sine carne, sine sanguine; Christo soli attentus, splendori gloriæ, et unde vera gloria. Denique quasi æternus, et ad æternitatem solam natus, temporalia spernat, sola quærat æterna.

2º Conceive Melchisedech Christi summi Pontificis figuram quidem; at conceive Christum illius figuræ veritatem, complementum et consummationem; conceive ergo in utroque sacerdotium quidem simile; at multò sublimius sacerdotium Christi sacerdotii Melchisedech. Melchisedech fuit Christi Pontificis typus, figura, et similiter offerenda et libanda præcepit. Ritus itaque prorsus idem; uterque enim panem et vinum obtulit; at longè alius effectus: panem enim nudum, et solum vinum obtulit Melchisedech; Christus autem, qui veritas est et plenitudo, veritatis præfiguratur imaginem adimplevit, et sub symbolo panis et vini suum pro nobis corpus et sanguinem in sacrificium obtulit. Sacerdotium itaque Christi sac-

cerdotio Melchisedech ed sublimius et excellentius est, quò Christus ipse, Homo-Deus, præstantior est Melchisedech homine, et quò Christi corpus et sanguis sunt nudo pane, et solo vino præstantiora.

Hinc colligat fidelis quantum debeat christianis sacerdotibus reverentiam; quò sublimius sacerdotium, ed major debetur honor sacerdoti: itaque si Melchisedech, Christi figuræ, tantam reverentiam exhibuit Abraham, fidelium patriarcha, quantum majorem quisque fidelis exhibere debet Christi vicariis, idem cum illo sacerdotium gerentibus? At hinc colligat omnis sacerdos christianus quantum debeat esse sanctitatis et puritatis: Christi sacerdotium habet, unus et idem cum illo et in illo Dei summi sacerdos est, sit itaque, sicut et Pontifex noster, sanctus, innocens, et impollutus, etc.; in ipso Christo, non in Christi tantum figurâ, quærat sanctitatis suæ regulam.

3º Conceive Christum summum Dei Pontificem unicum, qui prædecessorem non habuit, qui successorem non habet: prævit Melchisedech, ut figura, non ut in eodem pontificatu prædecessor; subsecuti sunt Petrus, Linus, etc., ut vicarii, non ut successores: Sacerdos est in æternum; sacerdotium habet sempiternum, intransibile, insuccessivum, incommutabile, v. 24.

CAPUT VIII.

1. Capitulum autem super ea quæ dicuntur: Talem habemus pontificem, qui consedit in dextera sedis magnitudinis in caelis,
2. Sanctorum minister, et tabernaculi veri, quod fixit Dominus, et non homo.
3. Omnis enim pontifex ad offerendum munera et hostias constituitur; unde necesse est et hunc habere aliquid quod offerat.
4. Si ergo esset super terram, nec esset sacerdos, cum essent qui offerrent secundum legem munera,
5. Qui exemplari et umbra deserviant celestium, sicut responsum est Moysi, cum consummaret tabernaculum: Vide, inquit, omnia facito secundum exemplar quod tibi ostensum est in monte.
6. Nunc autem melius sortitus est ministerium, quando et melioris testamenti mediator est, quod in melioribus repositionibus sanctum est.
7. Nam si illud prius culpâ vacasset, non utique secundum locum inquireretur.
8. Vituperans enim eos dicit: Ecce dies venient, dicit Dominus; et consummabo super domum Israel et super domum Juda, testamentum novum,
9. Non secundum testamentum quod feci patribus eorum, in die quâ apprehendi manum eorum ut educerem illos de terrâ Ægypti; quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo, et ego neglexi eos, dicit Dominus.
10. Quia hoc est testamentum, quod disponam domui Israel post dies illos, dicit Dominus: dando leges meas in mentem eorum, et in corde eorum superscribam eas; et ero eis in Deum, et ipsi erunt mihi in populum;

4º Conceive autem ita sacerdotem, ut et etiam de concipiis hostiam: *seipsum obtulit*, v. 27; non bruta animalia, non alias à se hostias, sed semetipsum. Et hinc cape, si potes, saltem mirare miraculi Christi meritum, undequaque infinitum, et usquam infinitum. Hujus sacrificii sacerdos est Deus-Homo; victima est Homo-Deus; Deus victima, à Deo sacerdotè ad Dei gloriam immolatus pro peccatis nostris. Ecce sacrificium Deo dignum! ecce sacrificium, non nostra tantum peccata, sed et totius mundi, imò et infinitorum mundorum, si forent, delere sufficiens! Quanta ergo debet esse nostra fiducia in talem et tantum Pontificem, in talem et tantam victimam, in tale et tantum Christi sacrificium? unde et salvere in perpetuum potest accedentes, etc., v. 25.

5º Conceive hunc nostrum summum Pontificem in continuo sui pontificatus ministerio: *Semper vivit ad interpellandum pro nobis*, v. 25; munera et hostias semper offert, cap. 8, v. 5. Hinc discite hunc summum Pontifici nostro frequenter, et, si potest, continuo uniri, et in ipso, cum ipso et per ipsam, Deum glorificare, Deo gratias agere, peccatorum remissionem petere, gratias necessarias postulare.

Praxis explicabitur fusius in fine capitis octavi in corollario.

CHAPITRE VIII.

1. Tout ce que nous venons de dire se réduit à ceci: Que le pontife que nous avons est si grand, qu'il est assis dans le ciel à la droite du trône de la divine majesté.
2. Etant le ministre du sanctuaire, et de ce véritable tabernacle que Dieu a dressé, et non pas un homme.
3. Car tout pontife est établi pour offrir des dons et des victimes: c'est pourquoi il est nécessaire que celui-ci ait aussi quelque chose qu'il puisse offrir.
4. Si donc il n'avait dû être prêtre que sur la terre, il ne l'aurait point été du tout, puisqu'il y en avait déjà d'établis pour offrir des dons selon la loi,
5. Et qui rendent en effet à Dieu le culte qui consiste en des figures et des ombres des choses du ciel, ainsi qu'il fut dit à Moïse, lorsqu'il devait dresser le tabernacle: Ayez soin de faire tout selon le modèle qui vous en a été montré sur la montagne.
6. Mais quant à notre pontife, il a obtenu une sacrificateure d'autant plus excellente; qu'il est le médiateur d'une meilleure alliance, et qui est établie sur de meilleurs serpens.
7. Car s'il n'y avait rien eu de défectueux à la première alliance, il n'y aurait pas en lieu d'y en substituer une seconde.
8. Et cependant Dieu parle ainsi, en blâmant ceux à qui la première avait été donnée: Il viendra un temps, dit le Seigneur, auquel je ferai une nouvelle alliance avec la maison d'Israël et avec la maison de Juda.
9. Non selon l'alliance que j'ai faite avec leurs pères, au jour où je les pris par la main pour les faire sortir de l'Égypte; parce qu'ils ne sont point demeurés dans cette alliance que j'avais faite avec eux; et c'est pourquoi je les ai méprisés, dit le Seigneur.
10. Mais voici l'alliance que je ferai avec la maison d'Israël, après que ce temps-là sera venu, dit le Seigneur: J'imprimerai mes lois dans leur esprit, et je les ferai dans leur cœur; et je serai leur Dieu, et ils seront mon peuple;

11. Et non docebit unusquisque proximum suum, et unusquisque fratrem suum dicens : Cognosce Dominum : quoniam omnes scient me, à minore usque ad majorem eorum ;

12. Quia propitius ero iniquitatibus eorum, et peccatorum eorum jam non memorabor.

13. Dicendo autem novum, veteravit prius. Quod autem antiquatur et senescit, prope interitum est.

ANALYSIS.

Pergit Christum Pontificem nostrum supra pontifices Aarónicos extollere : Summa, inquit, et præcipua Christi excellentia, et quæ caterarum anacephalosis est ; Christus tanta dignitatis est, ut à dextris Dei sedeat, v. 1, sique sacrorum minister, non in tabernaculo typico, et ab hominibus factus, ut Aaronici, sed in tabernaculo vero, à Deo fundato, et cujus typus erat tabernaculum Moysi, scilicet in ecclesiâ triumphante et militante, v. 2. In utraque Christus offert, quia correlativa sunt sacerdos et oblatio, v. 3 ; offert autem, non terrena, nam ad hæc sufficit Levitici, sed semetipsum caelestem et divinum, v. 4, 5.

PARAPHRASIS.

1. Caterum eorum quæ hæcenus de præstantiâ sacerdotii Christi dixi, caput ac summa est, quod tantæ dignitatis Pontificem habemus, ut in cœlis dexter assideat throno Dei, divinæ consors Majestatis.

2. Sacerdos et Pontifex sanctuarii et tabernaculi, non typici et umbratici, quale fuit tabernaculum à Moyse factum, quod fixerat homo, sed veri sanctuarii, verique tabernaculi, quod fixit Deus, ut in eo adoretur in spiritu et veritate.

3. In hoc, inquam, cœlesti sanctuario, pontificatus sui ministerio fungitur Christus, interpellando et offerendo ; cum enim ad hoc omnis pontifex instituitur, ut donaria et victimas offerat Deo, necesse est ut et hic Pontifex noster, etiam in cœlo collocatus, et ad dexteram Dei sedens, habeat aliquid quod offerat.

4. Quod si super terram versaretur, et terrenum quid offerendum haberet, non fuisset necesse ut fieret sacerdos, quia multo jam erant alii super terram, qui hujusmodi terrena offerrent, iuxta legis præscriptum.

5. Scilicet Aaronici sacerdotes, qui deserviunt tabernaculo, quod obscura tantum est delineatio et umbra veri tabernaculi, de quo v. 2, et rerum cœlestium quæ fiunt in eo ; quod Deus Moysi significavit cum illi formam extruendi tabernaculi præscribens, dicit : Vide ut omnia facias secundum exemplar quod tibi in monte Sinai monstratum est.

6. Aterò Jêsus Christus nunc sacerdotium accepit tantò præstantius Levitico, quantò testamentum novum, cujus mediator est, excellentius est Mosaico, et promissa hujus novi testamenti magnificentiora promissionibus veteris.

VERS. 1. — CAPITULUM AUTEM SUPER EA QUÆ DICUNTUR ; GRÆC., *super dictis* ; SYR. : *Summa autem*

VERS. 1. — *Capitulum autem super ea quæ dicuntur ; q. d. : Caput, summa et compendium eorum*

11. Et chacun d'eux n'aura plus besoin d'enseigner son prochain et son frère, en disant : Connaissez le Seigneur ; parce que tous me connaîtront, depuis le plus petit jusqu'au plus grand ;

12. Car je leur pardonnerai leurs iniquités, et je ne me souviendrai plus de leurs péchés.

13. Or, en appelant cette alliance une alliance nouvelle, il a montré que la première se passait et vieillissait. Or, ce qui se passe et vieillit est proche de sa fin.

ANALYSIS.

V. 6, plusquam sufficienter et abundè probatà mutatione sacerdotii Levitici in excellentius Christi sacerdotium transit ad testamenti veteris commutationem in novum, et eò melius quò meliora promittit, caelum scilicet et regnum æternum, v. 7.

V. 8, hanc immutationem brevi futuram prævidit Jeremias propheta, cumque sic prædixit, ut excellentius novi testamenti supra vetus expresserit, v. 9, 10, 11, 12.

Ex allato Jeremie testimonio ratiocinans Apostolus, inferit veteris testamenti abrogationem, temporibus Jeremie brevi futuram, jam factam esse, v. 13.

7. Quod si prius illud testamentum tale fuisset, ut in eo nihil desideraretur, nequaquam quaesitus fuisset secundo locus.

8. At tamen Deus Judæos acensans, vetusque testamentum infirmum supponens, novum efficacius promittit his Jeremie verbis : *Ecce dies veniunt, dicit Dominus, consummabo super domum Israel et super domum Juda testamentum novum.*

9. Non juxta testamentum quod feci patribus eorum, in die quâ, quasi apprehensâ manu eorum, illos eduxi de captivitate Ægypti : quoniam pactum meum non servaverunt, eos contempsi, dicit Dominus.

10. Hoc autem est testamentum quod paciscar cum domo Israel post dies illos, dicit Dominus ; in eam legem meam mentibus illorum, et in cordibus eorum inscribam eam ; et ero illis verè Deus, et ipsi vicissim erunt mihi verè populus.

11. Nec opus erit ut cogatur quisque concivem suum et fratrem suum docere, dicens : *Cognosce Dominum*, quoniam omnes, idololatriâ contemptâ, me cognoscent unum verum Deum, omnes, inquam, à minimo ad maximum, me cognoscent et colent.

12. Propitius eis reddat, veniam ita tribuens sceleribus eorum, ut ne peccatorum quidem recorder amplius.

13. Audistis quòd Deus novum testamentum per os Jeremie promiserit ; porrò novum dicens, significavit primum esse vetus et antiquum : quòd autem antiquum et senex est, in propinquo est ut evanescat, non intereat ; quod ergo Jeremie temporibus jam senuerat, nunc interiit.

COMMENTARIA.

horum omnium est ; Arab. : Cateram, summa eorum quæ dicta sunt. Capitulum, id est, caput, summa, quæ dixi et dico de præstantiâ sacerdotii Christi, id est, quod sequitur :

xianum, et præcipuum omnium quæ dicta sunt, à capite quinto hujus Epistolæ, de præstantiâ sacerdotii Christi, eorumque compendium, est hoc quod sequitur :

Talem habemus Pontificem, id est, tantæ dignitatis et excellentiæ.

Qui consedit, id est, ut consideat tanquam rex, et iudex, et æqualis Deo,

In dextera sedis, id est, in dextera parte throni,

Magnitudinis, id est, Majestatis seu à dextris Dei Patris. Cui enim dixit : *Tu es sacerdos*, etc., eidem dixit : *Sede à dextris meis*, utpote divinæ consors majestatis et potentia. Habemus itaque Pontificem Deum, et à dextris Dei sedentem.

VERS. 2. — SANCTORUM MINISTER. SYR. *minister sanctuarii. Minister*, GRÆC., *καταρτις*, id est, sacrorum minister, sacerdos, pontifex. *Sanctorum*. D. Chrysostomus sumpsit in masculino, hominesque sanctos intellexit ; sed verba sequentia reddunt probabilius quòd *sanctorum* sit neutrius generis, idemque sit ac Sancti sanctorum, seu ac sanctuarii, ut Syrus.

ET TABERNACULI VERI, id est, non typici et umbratici, quale fuit tabernaculum à Moyse factum, et templum à Salomone edificatum, sed veri tabernaculi quod representabatur per tabernaculum Moysi et templum Salomonis, scilicet Ecclesiæ, tum triumphantis, tum militantis,

QUOD FIXIT DOMINUS, id est, à Deo fundatæ.

Observationes dogmaticæ.

Totum vetus testamentum novi fuit umbra et figura, speciatim verò tabernaculum Moysi, templumque Salomonis, Ecclesiæ christianæ fuit umbra et figura. Vide v. 5. Ecclesiæ itaque Christi verum est sanctuarium et tabernaculum, in quo vera exerceatur religio, et ubi Deus adoratur in spiritu et veritate. Ecclesiæ triumphans est verum sanctuarium ; Ecclesiæ militans est verum tabernaculum ; utriusque autem Christus est summus Pontifex. Hinc collige quantum Pontifex noster omnibus supereminet Aaronicis pontificibus. Aaronicus, seu legalis pontifex, ministerium suum peragebat in terris ; Christus summus ministerium peragit partim in terris, partim et præcipuè in cœlo empireo. Typici tabernaculi, quod in terrâ manibus hominum ægebatur, minister erat pontifex Aaronicus, Christus verò tabernaculi veri, quod fixit super perpetuum et immobile reddidit manus Dei. In tabernaculum typicum interius, seu in Sancta san-

Talem habemus Pontificem, qui consedit in dextera sedis magnitudinis in cœlis. Caput et summa dictionum est, inquit, quòd talem, id est, tantæ dignitatis et excellentiæ Pontificem habemus, qui sedeat ad dexteram solii majestatis divinæ in cœlo. Hæc enim longè sunt supra dignitatem pontificis levitici, ministrantis in tabernaculo.

VERS. 2. — *Sanctorum minister, et tabernaculi veri, ut pontifex in cœlo, tanquam in sanctis locis et in tabernaculo ministret, id est, pontificis officium agat pro nobis apud Deum, videlicet interpellando, et humanitatem in quâ passus est illi representando, etc. Quod fixit Dominus, et non homo. Quod tabernaculum fixit ille enim nomen est Dominus. Christus autem veri tabernaculi minister est, quòd fixit manus Dei,*

ctorum, semel in anno, non sine timore intrabat legalis pontifex, ibique stabat tremens apud arcam Dei ; Pontifex noster in vero sanctuario sedet in æternum ad dexteram Majestatis. Cum Deo considet ut Deus ; Dei minister est, ut Deus-Homo.

O Deus sacerdos ! ó sacerdos verè summe sanctus, summe potens, etc., quæ peccata non expias ? Quis ergo peccator in te non confidat, ad te non recurat, in te totam spem suam non reponat ? *In te, Domine, speravi, non confundar*, etc. Vide plura in fine capituli in corollario.

VERS. 3. — OMNIS ENIM PONTIFEX... Probat quòd dixit v. 2, Christum in cœlesti sanctuario, sicut à dextris Dei sedentem, esse tamen ibi publicum sacrorum ministrum, seu Pontificem ; ibique sui pontificatus ministerio fungi, non tantum interpellando, ut dixit cap. 7, v. 25, sed et offerendo.

OMNIS PONTIFEX CONSTITUITUR AD OFFERENDUM, scilicet Deo,

MUNERA, id est, hostias incruentas, panem, vinum, fruges, etc.,

ET HOSTIAS, id est, victimas eruentas, seu mactandas, et per ignem sacrificandas.

UNDE NECESSE EST ET HINC... Cùm ergo, ut supra ex psalm. probatum est, Christus sit sacerdos in æternum, et aliunde correlativa sint sacerdos et oblatio, necesse est ut Christus Pontifex noster etiam in cœlo collocatus, et ad dexteram Dei sedens, habeat aliquid, seu munus, seu hostiam, quod offerat. Quod in formam potest ita redigi : Omnis pontifex constituitur ad offerendum munera et hostias ; atqui Christus est Pontifex in æternum ; ergo offert Deo munera et hostias etiam in cœlo.

Observatio dogmatica.

Sed quamvis est illa vicinia, quam offert Pontifex noster ? D. Paulus eam negativè describit in versu sequenti, dicens non esse quid terrenum ; sed positivè describit in cap. 9, v. 12, v. 25 : *Apparet cultui Dei pro nobis. Seipsam ergo Deo Patri continuè offert, et in cœlis et in terris. In cœlo seipsam offert, tanquam olim in cruce occisum : Apparet nunc cultui Dei pro nobis ; vulnerum passionis suæ vestigia Deo representando, et per ea, quasi per tot ora, interpellando, ut hujus suæ passionis merita nobis applicentur. In terris autem semetipsum offert super altare per missæ sacrificium, in quo sese tanquam primarius*

id est, perpetuum atque immobile fecit. Quo simul innuitur, sacerdotium Christi perpetuum et immobile permanere.

VERS. 3. — *Omnis enim pontifex ad offerendum munera et hostias constituitur. Munera, id est, dona et sacrificia.*

Unde necesse est et hinc habere aliquid quod offerat. Christus, etsi in cœlo regnans, offert quotidie seipsum adhuc in terris, per ministros ac vicarios suos sacerdotes. Offert idem munus eucharisticum ab ortu solis usque ad occasum per vicarios suos sacerdotes. Christus in cœlo offert sacrificia missæ, quæ toto orbe quotidie celebrantur. In his enim primus et primarius sacerdos qui consecrat, offert, et ejus transubstantiationem peragit, est Christus.

sacerdos immolat, et transsubstantiationem peragit. Christus mortalis obtulit munus, id est, Eucharistiam in ultimâ cenâ; obtulit hostiam, seipsum, in cruce; Christus immortalis offert eucharisticum munus per universum orbem terræ; offert et hostiam in cœlis, sese, ut olim crucifixum exhibens per vulnerum cicatrices, sique ministerium suum exercet et in cœlis et in terris.

Fateor equidem quod D. Paulus Eucharistiam hic tacere videatur, quia mysterium; vide dicta in cap. 7, ad v. 3, fidelibus tamen mysteriorum consens, illam satis exprimit hæc universali propositione: *Omnia pontifex constituitur ad offerendum munera*, id est, in-cruenta sacrificia; et *hostias*, id est, eruenta sacrificia: maxime verò cum hæc propositionem universalem countet Apostolus, postquam multoties in cap. 7 dixit Christum sacerdotem in æternum secundum ritum sacrificandi Melchisedech, qui incremto sacrificavit in pane et vino, hocque sacrificio præfiguravit eucharisticum sacrificium.

VERS. 4. — *SI ERGO ESSET SUPER TERRAM...* Græc., *siquidem enim esset super terram, nec utique esset sacerdos*. Satis communiter in hoc versiculo subintelligitur offerens, seu Christus, sic: *Si Christus esset super terram, nec sacerdos quidem esset, multo minus pontifex*.

CUM ESSENT, id est, quandoquidem jam essent alii super terram à Deo constituti, scilicet Aaronici sacerdotes, qui offerrent juxta legis præscriptum; itaque nihil opus esset ut Messias fieret sacerdos et ad hoc mitteretur. Sed sensu non minus proprio subintelligitur victima, sic: *Si illud quod offertur esset super terram, seu aliquid terrenum, Christus non esset sacerdos, id est, nulla necessitas esset ejus sacerdotii, quia multi essent qui talia offerrent. Hanc expositionem, quæ est secundum Glossam, D. Thomas pluribus alii, quas refert, videtur præferre ut magis literalem, seu, ut ait, continuativam litteræ. Potest autem hæc utraque relata expositio jungi ut in parâphasi: Si Christus super terram versaretur, nihilque nisi terrenum haberet offerendum, non fuisse necesse ut fieret sacerdos, quia jam multi sunt, qui talia offerant. Paulus ergo negativè describit victimam quam offert Pontifex noster; non est quid terrenum; obscure autem et indirectè insinuat esse celestem et divinam, scilicet seipsum, veritatem et exemplar veteris testamenti.*

VERS. 5. — *QUI EXEMPLARI ET UMBRÆ DESERVIENT...*

VERS. 4. — *Si ergo esset super terram, etc.* Ex hisce colligit Apostolus Christum non tantum in terrâ, sed et in cœlo esse pontificem et sanctorum ministrum, uti præcæsit.

VERS. 5. — *Qui exemplari et umbræ deservient celestium.* Chrysost. et Theophyl. notant sacerdotium leviticum fuisse tantum obscuram et tenuem representationem sacerdotii nostri, nostrumque hic ab Apostolo vocari celestem, quia celestem habet hostiam, scilicet Christi corpus, ideoque angelos habet presentes.

Sicut responsum est, id est, divino oraculo dictum est.

id est, scilicet Levitici sacerdotes, qui deservunt tabernaculo, quod est, *βαδρυμα, substentatio*, obscura representatio; et umbratilis delineatio, Theophylactus.

CELESTIUM, id est, rerum quæ sunt in Ecclesiâ, seu triumphante, seu militante; nostra enim etiam celestia sunt, quia spiritualia et digna celestibus, ut ait D. Chrysostomus et Theophylactus.

SICUT RESPONSUM EST MOISI; Græc.: *Sicut responso edoctus est Moyses. Cum consummaret; Græc.: Futurus absoltere*, id est, cum consummatus esset tabernaculum.

VIDE (INQUIT), OMNIA FACITO, id est, vide, ô Moyses, et fac omnia, id est, tabernaculum et cuncta ad illud spectantia.

SECUNDUM EXEMPLAR; Græc., *τυπον*, seu formam, quod tibi, cum in monte Sinâ versaretis ostensus est. Tabernaculum itaque Moysis et templum Salomonis nihil aliud erant, quam umbræ et obscuræ representationes eorum quæ per Christum fieri debebant in Ecclesiâ, tum triumphante, tum militante. Et hoc Moyses fuit divinitus edoctus: intellexit enim non materiale tantum formam, quæ tabernaculum, arcam, propitiatorium, etc., conficere debebat, sed et formalem istorum omnium significationem, nempe quod typi et figuræ essent tabernaculi spiritualis et celestis quod Christus aliquando constructurus erat, Ecclesiæ scilicet tum militantis, ejusque sacramentorum ac sacrificii, tam triumphantis, illiusque splendoris et gloriæ.

VERS. 6. — *NUNC AUTEM MELIUS; Græc., præstantius, excellentius, etc.*, id est: Atterò Jesus Christus, in cœlesti nunc tabernaculo, ad dexteram Patris sedens, sacerdotium habet longè præstantius hoc sacerdotio Levitico terreno; quasi diceret, non terrenum et temporale, et umbraticum habet sacerdotium, sed celeste, verum, æternum et verè divinum, in seipso præstantius Levitico.

QUANTO ET MELIORIS TESTAMENTI MEDIATOR EST, Plusquam sufficienter et abundè probatè, ex omnibus hucusque dictis, mutatione sacerdotii Levitici in sacerdotium Christi longè excellentius, Apostolus subiliter et dextere transit ad veteris testamenti commutationem in novum, veteri quoque multò præstantius. Cap. 7, v. 12, incepit dicere legem esse mutatam, hic probat id fuisse prædictum, simul et breviter ostendit novi testamenti supra vetus præcellentiam: *Quantò et melioris testamenti mediator est; id est:*

Moysi, cum consummaret tabernaculum, id est, consummare vellet, vel cogitaret. Græc.: *Cum esset consummatus tabernaculum, id est, facturus.*
VIDE (INQUIT) omnia facito secundum exemplar, quod tibi ostensus est in monte, quid tibi hisce quadraginta diebus, quibus mecum in Sinâ versaris, viva voce descripsi, et ideâ aliqua sensibili intuendum proposui.
VERS. 6. — *Nunc autem melius sortitus est ministerium, etc.*, q. d.: Christus melius et præstantius accepit sacerdotium, quam levitici et legales sacerdotes; præstantius, inquam, tantò, quanto novum testamentum, cujus Christus mediator est, antecellit veteri,

Sacerdotium Christi eo præstantius est Levitico, quò novum testamentum, cujus mediator est Christus, præcellit veteri.

QUOD IN MELIORIBUS...; Syt.: *Et cum excellentioribus quam illius promissionibus datum est; id est: Et quò meliora bona suis promittit, spiritualia scilicet et celestia, regnum cœlorum, vitam æternam, Dei ipsius possessionem; cum vetus testamentum terrena tantum proponeret: Bona terræ comeditis, et his similia.*

VERS. 7. — *NAM SI ILLUD PRIUS CULPÆ VACASSET; Græc.: Inculpabile esset; Syt.: Non fuisset obnoxium culpæ; Arab.: Vitio careret; id est: Si prius testamentum defectu caruisset; vel, si perfectum fuisset; et ad perfectionem adducere potuisset: si in eo nihil desiderandum fuisset.*

NON UTIQUE SECUNDI LOCUS... Syt.: *Nullus relictus fuisset huic secundo locus; id est: non fuisset necessarium aliud testamentum, seu prius illud non fuisset amotum, ut secundum ei succederet. Supposuit in capite 7, v. 18, infirmitatem legis Mosaicæ, illam hic probat.*

VERS. 8. — *VITUPERANS ENIM EOS; Syt.: culpans enim eos; id est, accusans Judæos, non legem; legis tamen indicans infirmitatem, cum perfectiorem promittat.*

DICIT, JEREM. 31, v. 51: *ECCĒ DIES VENIENT, id est, brevi aderunt, ET CONSUMMABO, feriam, perficiam fœdus novum.*

VERS. 9. — *NON SECUNDUM TESTAMENTUM, id est: Novum hoc testamentum non erit tale, quale fuit prius, sed longè perfectius.*

magis quæ bona suis promittit; vetus enim testamentum terrena, novum verò celestia bona spondet, promittit et præstat.

VERS. 7. — *Nam si illud prius culpæ vacasset, etc.* Quod subrogatur alteri defectum habenti, melius esse oportet; atqui secundo testamentum locus promittitur rejecto veteri propter ejus defectum (nisi enim aliquid ei desset, secundi locus non quaereretur); ergo hoc illo melius est.

VERS. 8. — *Vituperans enim eos, scilicet Judæos.* Cum Judæos vituperat, legem eorum vituperat, quasi infirmam et imbecillam, quæ scilicet Judæos sibi obsequentes, bonos efficere non poterit.

DICIT: *Eccē dies venient, dicit Dominus, et consummabo super domum Israel et super domum Juda testamentum novum.* Consummabo, id est, percutiam et feriam testamentum, id est, fœdus novum.

VERS. 9. — *Non secundum testamentum quod feci patribus eorum; q. d.: Novum hoc testamentum non erit tale quale fuit vetus cum patribus initum, sed longè præstantius illo quod pepigi cum Moysè.*

In die quæ apprehendi manum eorum, ut educerem illos de terrâ Ægypti, hoc est, quo tempore eos velut apprehensam manu eduxi ex Ægypto, ubi durâ premebantur servitute.

Quantum ipsi non permanserunt in testamento meo, et ego neglexi eos, dicit Dominus, et proximo eos ego neglexi, contempsi, reprobari eos. Hæc sententiâ repellitur et vetus populus, et vetus lex, et vetus testamentum, etc.

VERS. 10. — *Quia hoc est testamentum quod disponam (pangam et sanciam) domui Israel; q. d.: Hoc autem est testamentum et fœdus, scilicet novum,*

IN DIE QUÆ APPREHENDI, id est, circa illud tempus, cum, quasi manu eorum apprehensam, illos eduxi de captivitate Ægypti.

QUONIAM IPSI NON PERMANERUNT...; id est: Quoniam non servaverunt pactum meum, contempsi eos; neglexerunt me; ET EGO VICISSIM EOS NEGLEXI. D. Paulus citat juxta Septuaginta; hinc paulò aliter quàm in Bibliis ex Hebræo per D. Hieronymum translatis.

VERS. 10. — *QUIA HOC EST TESTAMENTUM... Syt.: Hoc autem est testamentum quod dabo familiæ domus Israel, etc.*

UTRIUSQUE TESTAMENTI DIFFERENTIA.

Nota differentias utriusque testamenti quæ prioris infirmitatem simul et novi excellentiam demonstrant.

DANDO LEGES MEAS IN MENTEM EORUM... Syt.: *Indam legem meam in mentibus illorum, et in cordibus illorum inseribam eam.* Ventus erat in tabulis lapideis scriptum, oculis corporeis expositum, novum in mente et in corde, cognationis, amoris et obedientiæ principis: hoc itaque potentius ad amorem et obedientiam. Apostoli nihil scriptum acceperunt, sed in cordibus suis acceperunt legem spiritus, Theophylactus.

ET ERGO EIS IN DEUM. Syt.: *Et ero illis ego Deus, ipsique erunt mihi populus.* Judæi erant quasi servi, et Deus ut Dominus erat inter illos. Christiani sunt quasi filii, et Deus ut Pater inter illos: novum itaque testamentum nos hic, et in futuro replet benedictionibus.

VERS. 11. — *ET NON DOCEBIT UNUSQUISQUE PROXIMUM; Syt.: concivem suum.* Vetus testamentum imperfectam Dei cognitionem dabat, omnia in figurâ

quod pro veteri indocuit et statum. *Ponit dies illos, id est, postquam neglexero et rejecero à me iniquæ Ecclesiæ Judæos incredulos.* Hinc dicitur novum, quia nova offert promissa, præcepta, Sacramenta, novam gratiam, novam vitam, novum hominem.

Dicit Dominus: *Dando leges meas in mentem eorum, et in corde eorum exseribam eas.* Dando, id est, dabo. Nota. Res quam novo suo federe et testamento promisit nobis Deus, est Spiritus sanctus, sive lex gratiæ et charitatis menti aspirata et inscripta. Unde S. Augustinus: *Quæ, ait, sunt alie leges à Deo scripte in cordibus, nisi ipsæ præsentia Spiritus sancti? Contra in federe veteri lex scripta in tabulis non erat res promissa, sed conditio fœderis.* Deus ergo jam legem et consilia sua inscribit ipsi menti et intellectu Christianorum, quando illi imprimunt fidem et prudentiam agendorum, crebrasque illuminationes et illustrationes, quibus ostendit menti quam pulchra sit lex Christi, quam utilis, divina, suavis; quam turpe sit peccatum, quam facilis poenitentia, quam jucunda sit vita ipi et Christiana.

Et ero eis in Deum, et ipsi erunt mihi populus; q. d.: Ero eis Deus, et ipsi erunt mihi populus, scilicet selectus, singularis et peculiaris. *Ero eis Deus, id est, ero eis clementissimus pater, provisor, protector, largitor gratiæ, gloriæ, beatitudinis et honorum omnium; vice versa, ipsi erunt mihi populus, quia me agnoscent, credent, servient, colent, obedient, pure ac sincerè me colendo, legesque meas observando.* Alludit ad illud Exod. 19: *Eritis mihi in populum de cunctis populis, et in regnum sacerdotales, et gens sancta.*

VERS. 11. — *Et non docebit unusquisque proximum*

contingebant; perfectam et faciem dat novum; per Spiritum sanctum repleta est terra scientiâ Domini. Hoc præsertim apostolorum temporibus adimpletum est in quibus statim accepto Spiritu, fideles nullo labore docebantur quæ ad fidem spectabant, ait Gagnæus. Nostris adhuc temporibus aliquo modo verum est: destructa enim idololatriâ, omnes Christiani sciunt unum esse Deum; et per simplicem catechismum, qui scitu facilis est, plura de Deo sciunt nunc pueri quàm noverint unquam doctissimi philosophi, imò et plerique Judei.

VERS. 12. — *QUIA PROPITIUS ERGO...* Syr.: *Et veniam eis, tribuam*, etc. Vetus testamentum imperfectum et infirmum erat in peccatorum remissione, quam non dabat, ut cap. 10 videbitur; novum peccata scilicet delet, ut nec eorum recordetur Deus. Hanc prophetiam ex Jeremia 31, v. 51, desumptam, Judei

sum, etc. Loquitur tam Propheta quàm Apostolus de cognitione et gratiâ quam offert fidelibus novum testamentum in hac vitâ. Quasi dicat: Omnes per catechesin et baptismum effecti Christiani, tum in primitivâ Ecclesiâ, tum deinceps habebunt unius veri Dei cognitionem, amorem, cultum et timorem, contentementum omnino pristinam suam idololatriam; Deus enim ita interius suâ gratiâ mentem illorum illuminabit, et cor voluntatemque accendet, ut sponte abjectis idolis, omnique superstitione, Deum verum agnoscant, colant et amant. *Cognosce Dominum*, et cogitum cole, time et redama. Nota. Quò quis magis cor suum purificat, Deoque per orationem conjungit eo magis à Deo interius docetur.

Corollarium pietatis, seu in hoc capite ad pietatem maxime notanda, et ad praxim redigenda.

1° Ex v. 1, *talem habemus Pontificem, qui, etc.*, discite, nota et menti imprime Christi Pontificis nostri dignitatem, ut in eum confidas. Dexter assidet Deo in magnificentissimo majestatis throno; et in hoc ipso throno pontificatus sui ministerium peragit in cœlis et in terris, beatorum Pontificis ac nostris. Illorum equidem in primis, quia et Christus, et christiana religio maxime propter æternitatem, ut scilicet Deus in æternum dignè colatur in cœlis; at noster reverat sicut illorum Pontifex, quia sub ipso, et cum ipso, et per ipsum, verè et eadem religione Deum colimus in terris ac beati in cœlis, ut infra fusius. In hoc ergo gloriæ throno, Christus Ecclesiæ christiane Pontifex, Deum cum beatissimè laudat, adorat, benedicit, etc. In hoc eodem throno nostri curam gerit, nostras res agit, nostræ salutis providet, pro nobis interpellat et offert. Quanta ergo nostra debet esse fiducia in talem, ac tantum Pontificem? quam frequens ad eum recursus? quantus amor? quanta spes? *In manibus tuis sortes meæ!*

2° Ex v. 2, discite et nota quòd Ecclesiâ Christi sit verum sanctuarium, et verum tabernaculum in quo Deus verè colitur. Ecclesiâ triumphans est verum sanctuarium in quo Deus verè et perfectè colitur à Christo, et ab omnibus sanctis. Ecclesiâ militans est tabernaculum in quo Deus verè quidem, at minus perfectè, colitur à fidelibus viatoribus. Eadem est

referunt ad tempus Esdræ, quo lex fuit renovata; sed perperam, tum quia illa renovatio tunc facta est in membranis, non autem in cordibus, tum quia tunc non institutum est novum testamentum, sed vetus fuit redintegratum; debet igitur intelligi de testamento novo per Christum condito.

VERS. 15. — *DICENDO AUTEM NOVUM...* Syr.: *In hoc autem quod dicit novum*, etc. Ex allato Jeremie testimonio de novo testamento futuro, D. Paulus infert veteris abrogationem, hoc ratiocinio: Deus per Jeremiam dicens: *Consummabo testamentum novum*, etc.; *VETERAVIT*, id est, antiquum et vetus esse declaravit prius; quod autem antiquum et vetus est.

PROPE INTERITUM EST; Græc.: *Prope evanescentium est*; Syr.: *Prope est ut corrumpatur*. Quod ergo tempore Jeremie senescebat, nunc tempore Christi interit.

VERS. 12. — *Quia propitius ero iniquitatibus eorum*, etc. Denique, ut nihil desit ad gratiam, nihilque relinquatur impedimentum ad vitam æternam, omnia eis peccata tam priora quàm posteriora condonabo.

VERS. 13. — *Dicendo autem novum, veteravit*, id est, antiquavit, antiquum et vetus esse declaravit. Hæc omnia idèo dicit Paulus, ut Hebræos à Mose ad Christum abducat, doceatque eos non mirari debere quòd Deus vetus testamentum à se datum abrogaret (utpote infirmum et insufficientem ad justitiam et salutem) per novum novi Messie Salvatoris, cum id promissum et prædictum sit ante tota secula à Jeremia.

nostra hic militantium ac in cœlis triumphantium religio; idem nobis Deus, idem sacerdos, eadem victima. Christus pontificatus sui ministerium exercet in terris et in cœlis; hic super altare semetipsam offert, sicut ad dexteram Majestatis *apparet vultui Dei pro nobis*. Eadem itaque religio nostra et beatorum; eadem est Ecclesiâ militans et triumphans, cum hoc discrimine, quòd non viatores sinus quasi pueri, tyrones, et novitii; comprehensores verò sint perfecti, professi, etc. In cœlis vera et perfecta exercetur religio; in terris vera quidem, at imperfecta, et quasi tyrocinium veræ religionis. Quid ergo nobis tyronibus faciendum ut religionem perfectè exerceamus? Fide et charitate frequentii, et, si fieri potest, continuâ Christo, totique Ecclesiæ triumphanti uniamur, ut in illo, cum illo, et per illum perfectè Deum colamus: Ecclesiæ triumphanti sic uniti, offeramus Deo omnes perfectissimè religionis actus, quos illa in Christo, cum Christo, et per Christum exercet et exercebit in æternum; adoremus, laudemus, gratias agamus, etc.; saltem ad omnes actus quibus Deum colunt respondeamus: Amen.

3° Ex v. 3, *omnis pontifex ad offerendum*, etc., didicisti quòd Christus, Pontifex noster, et in cœlis, et in terris, Deo semetipsam jugiter offert; hujus nunc oblationis continue discite rationem, ut hinc docearis praxim verè christianam. Nihil unquam Deum æquè

glorificavit ac sacrificium crucis. Hujus sacrificii sacerdos, Christus Deus-Homo; hujus ejusdem sacrificii victima, idem Christus Homo-Deus; Deus victima à Deo sacerdote ad Dei gloriam immolatus; ecce sacrificium omnino divinum, Deo verè dignum, Deum infinitè, et quantum fieri potest, glorificans. Ut hanc gloriam Deo dignam, Deo proportionatam Christus Patri suo, non semel tantum, et quasi transitorie reddat, sed permanenter, continuè, et ubique, quid facit? Hoc suæ mortis sacrificium in omni terrarum loco, omni temporis momento, per sanctissimam Eucharistiam renovat in terris; hoc idem suæ mortis sacrificium jugiter exhibet et representat in cœlis, cum vestigiis vulnerum suorum *apparet vultui Dei pro nobis*. Deum ergo Pontifex noster, qui et Deus est, sui ipsius oblatione incrementa, et quasi cruentâ dignè, infinitè, et quantum possibile est, glorificat; et hunc puto præcipuum incarnationis dominicæ finem.

Praxis verè christiana.

Sed hæc continua Christi Pontificis nostri praxis quid nos Christianos docet? Praxim verè christianam, et quæ continua Christi praxis est; modum scilicet Deum dignè, infinitè, in Christo, cum Christo et per Christum glorificandi. Ad hunc finem Christo Pontifici nostro fide et charitate unire, sive in cœlis ante thronum Dei, tanquam occiso pro nobis apparenti, sive in sanctissimâ Eucharistiâ suæ passionis sacrificium mysticè et incrementè continuanti, et sic Christo Pontifici nostro unitis, offer Deo quod offert summus

CAPUT IX.

1. Habuit quidem et prius justificationes cultura, et sanæcunt secularæ.

2. Tabernaculum enim factum est primum, in quo erant candelabra, et mensa, et propositio panum, quæ dicitur sancta.

3. Post velamentum autem secundum, tabernaculum quod dicitur Sancta sanctorum:

4. Aureum habens thuribulum, et arcam testamenti circumtectam ex omni parte auro, in quâ urna aurea habens manna, et virga Aaron, quæ frondeverat, et tabule testamenti;

5. Superque eam erant cherubim gloriæ obumbrantia propitiatorium: de quibus non est modè dicendum per singula.

6. His verò ita compositis, in priori quidem tabernaculo semper introibant sacerdotes, sacrificiorum officia consummantes;

7. In secundo autem semel in anno solus pontifex, non sine sanguine, quem offert pro suâ et populi ignorantia;

8. Hoc significante Spiritu sancto, nondum pro palatam esse sanctorum viam, adhuc priore tabernaculo habente statum.

9. Quæ parabola est temporis instantis, juxta quam munera et hostiæ offerantur, quæ non possunt juxta

ille Dei Pontifex; et sic in illo, cum illo et per illum, dignè et infinitè Deum glorificabis. Si Christo ante thronum Dei pro nobis interpellanti uniaris, per ipsum et cum ipso interpellat, ora, etc.; omnia religionis officia in illo, et cum illo persolve; cum ipso Deum adora, ama, lauda, Deo gratias age; à Deo per ipsum peccatorum tuorum remissionem pete, omniaque tibi necessaria; offer Deo quicquid illi Christus offert, omnes illius actus amoris, laudis, adorationis, etc. Si coram altari, ubi sanctissima Eucharistia, astas, ibi passionis Christi memor, offer Deo Christum mysticè crucifixum, et sese Deo offerentem ad Dei gloriam, ad peccatorum nostrorum remissionem, ad totius mundi salutem; offer Deo omnem gloriam quam illi Christus in omni terrarum loco mysticè immolatus procurat et offert; omnem gloriam quam ab institutione sanctissimæ Eucharistiæ in hoc sacramento procuravit et obtulit, omnem gloriam quam illi in hoc eodem sacramento ubique procurabit et offeret usque ad finem mundi. Si reverà non potes ad ecclesiam pergere, perge spiritum; et in quocumque loco sis, spiritu vertere versus altare, fide Christo ibi immolato unire, et hunc dignum Dei adoratorem continuum intus saltem adora, omnesque ejus adorationes, laudes, amoris actus offer. Lauda Deum Christi mente, adora Deum Christi corde, adora Deum Christi adoratione, et continè ipse ante Dei pedes annihilatione, sicut Deum dignè adobe. Plura de hæc praxi in sequentis capituli corollario, et in capituli decimi tertii corollario, vide, et in Epistolâ ad Romanos cap. 16, in corollario.

CHAPITRE IX.

1. La première alliance à eu des lois et des réglemens touchant le culte de Dieu, et un sanctuaire terrestre;

2. Car dans le tabernacle qui fut dressé, il y avait une première partie où était le chandelier, la table, et les pains de proposition; et cette partie s'appelait le Saint.

3. Après le second voile, était le tabernacle appelé le Saint des Saints,

4. Où il y avait un encensoir d'or, et l'arche de l'alliance couverte d'or, dans laquelle étaient une urne d'or pleine de manne, la verge d'Aaron qui avait fleuri, et les tables de l'alliance.

5. Au-dessus de l'arche, il y avait des cherubins de gloire, qui couvraient le propitiatoire; mais ce n'est pas ici le lieu de vous en parler en détail.

6. Or, ces choses étant ainsi disposées, les prêtres entraient en tout temps dans le premier tabernacle, lorsqu'ils exerçaient les fonctions de leur ministère:

7. Mais le grand pontife seul entraient dans le second, et une seule fois l'année, non sans y porter du sang qu'il offrait pour ses ignorances et pour celles du peuple;

8. Le Saint-Esprit nous montrant par là que la voie du vrai sanctuaire n'était point découverte, pendant que le premier tabernacle subsistait.

9. Et cela même était l'image de ce qui se passait en ce temps-là, pendant lequel on offrait des dons et des sacrifices qui ne pouvaient purifier la conscience